

der gennem Selvoplivelse og Selvoervervejelse har købt sin Forstaaelse af andres Sjæleliv. Endogsaa Tvivlen og Reflekteresygen synes hun at kende paa første Haand.

Men hun hader Tvivlen og Reflekteresygen, og hun ser Menneskelivets Fjender i dem. Hun véd, at de røver stort og smaat fra os: »Marianne bar Selviagttagelsens Aand i sig. Hun følte, at hans Isøjne og Haansmil fulgte hvert Skridt, hvert Ord. Hendes Liv var blevet til et Skuespil, hvor han var den eneste Tilskuer.«

Hun var ikke Menneske mere, hun led ikke, glædedes ikke, elskede ikke; hun udførte den smukke Marianne Sinclairs Rolle, og Selviagttagelsen sad med stirrende Isøjne og fittige, optrevlende Fingre, og saa hende træde op.

Øg naar den onde Sintram vil vække Anna Stjärnhöks Tvivl om, at Ulvene, som forfulgte hende og Gösta, ikke var Guds Sendebud, men langt snarere sendte af den Onde selv, da værger hun for sig ved at sige: »Brugspatronen skal ikke lokke mig til at tvivle paa den Ting, thi da er jeg fortabt!«

Ja, Tvivlen er Fortabelse, og Reflekteresygen suger Blodet ud og forvandler Livet til en Skintilværelse.

Lad os derfor synge de stærke Følelsers Lovsang!

Menneskenes Sjæle og Skæbner er i Guds Haand, og denne Gud er en vældig Gud, som ikke lader sig spotte!

Han er hverken den godmodige, svage Fader, der ikke tør tage haardt paa sine Børn, eller den snævre Tyran, der ligger bunden af sine egne Egenskaber, saa at hans Godhed ikke kan komme til for hans Retfærdighed, men han er den Gudernes Gud, om hvem vi synger:

»Sin Vogn gør han af Skyer blaa,

I Aag han Storme spænder,

Den ganske Jord med Klipper graa

Som Voks er i hans Hænder.« —

og til hvem vi nærmer os i Ærefrygt og sukker: »Herre, evig er din Kærlighed! Opgiv ikke dine Hænders Gærning!«

Vældig, stor, levende, personlig gribende ind, saaledes synes Bogens Gud mig at være. Han sender sine vise Bud og ve det Menneske, der ikke lyder, thi Mennesket er som en Kasteboldt i hans Hænder.

Gud er stor og Mennesket er saa saare ringe: Gösta Berling er Poeten, Helten, Solskinnet, ja — og saa tillige Svirebroderen, den afsatte Præst og den letsindige Kavalier.

Majorinden — den mægtigste Kvinde i Vermland, Arbejdsgiversken, de Trængendes Moder, er tillige en utro Hustru og en Datter, som har slaaet sin Moder.

Saadan er det, Mand og Kvinde er Dobbeltnaturer, og derfor kan Hjærtet vaande sig i Medlidenhed overfor det stakkels, faldne Menneske.